

Література

1. Байда О. Україна може стать лідером банківських інновацій / О. Байда // Банкір. – 2008. – № 1. – С. 50-51.
2. Офіційний сайт Національного Банку України <http://www.bank.gov.ua/>.

Троян А.І., Котова М.В.

Регулювання структурних зрушень в економіці регіонів у ринкових умовах

Перед економікою України стоїть сьогодні важливе завдання – забезпечити соціально-економічний розвиток держави на основі покращення використання наявного економічного потенціалу, активізації трудової діяльності, впровадження у виробництво досягнень науки і техніки.

На сучасному етапі функціонування вітчизняної економіки дослідження причин, що призвели до втрати основних важелів управління регіональним розвитком, до диспропорцій територіального розвитку та управління, а також розробка механізмів вдосконалення управління регіональними економічними системами, є важливою науковою та прикладною проблемою, вирішення якої сприятиме підвищенню ефективності національної економіки в умовах переходу до ринку. Відкритою проблемою на даний момент в Україні залишається питання впливу трансформаційних процесів, що відбуваються в економіці України, на соціально-економічний розвиток регіону та пошук шляхів удосконалення управління територіальним розвитком з огляду на ці процеси.

Слід зазначити, що проблеми дослідження трансформації соціально-економічних процесів в рамках регіону в умовах переходу до ринку знайшли висвітлення у публікаціях багатьох вітчизняних та зарубіжних дослідників. Однак багато питань теоретичного та методичного характеру потребують поглиблених досліджень. Зокрема, важливим питанням є визначення особливостей перебігу формаційних процесів у сфері управління регіональним розвитком. Тому метою даного дослідження є аналіз трансформації управління регіональним розвитком [1].

У період 1991-2008 рр. відбулася трансформація управління регіональним розвитком. Її можна простежити на кількох рівнях: національному, регіональному, місцевому та геополітичному. Зазначимо, що трансформація управління була б неможливою без трансформації нормативно-законодавчої бази. Фактично, трансформація останньої детермінувала трансформацію управління регіональним розвитком.

На національному рівні трансформаційні процеси проявилися як створення низки законів та нормативних актів, що визначають особливості існування України в світовому товаристві як незалежної держави. Звичайно, ці закони та нормативні акти детермінують розвиток регіонів як ланок політико-адміністративного устрою та як окремих, відносно автономних, підсистем національного господарського комплексу України.

У територіальному аспекті на рівні держави в Україні суб'єктами управління сьогодні є: вищим законодавчим органом – Верховна Рада України, вищим органом виконавчої влади – Кабінет Міністрів. Очолює її Президент України, його заступником є Прем'єр-міністр України. Центральними виконавчими органами державного управління – державні комітети та міністерства. Відповідно, територіальними суб'єктами управління в області, місті, районі України на сьогодні є: обласні, міські, районні Ради народних депутатів; голови обласних, районних державних адміністрацій, виконавчі комітети відповідних Рад; постійні депутатські комісії відповідних Рад. Діяльність Рад пов'язана з реалізацією принципів управління, які забезпечують економічний суверенітет регіону.

На регіональному рівні трансформаційні процеси управління регіональним розвитком проявилися через законодавче підґрунтя формування нової регіональної політики. В Конституції України та в Законах України «Про місце самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації» вперше були поставлені питання про управління регіонами. Але ефективне управління регіонами вимагає розробки концепції регіональної політики і впровадження на всіх ієрархічних рівнях управління єдиної і загально визнаної регіоналізації.

Регіоналізація передбачає поглиблення процесів ринкової трансформації на основі підвищення ефективності використання потенціалу регіонів, розвитку конкурентних переваг кожної, навіть найвідсталішої місцевості, підвищення дієвості управлінських рішень на місцях з огляду на потрібну інноваційно-інвестиційну модель економічного розвитку [1]. Адже інтегрованість України у світовий розподіл праці та споживання, демпінгування, залежність від цін на світових ринках сировини та від конкуренції зі світовими виробниками і навіть традиційними споживачами своєї продукції, консервування через існуючу експортну практику технологічної відсталості, енергоємності та ресурсоздатності, виснаження внутрішніх ресурсів і обмеження внутрішнього ринку – все це в екстраординарному порядку вимагає пошуку і введення в дію цілої системи важелів динамічного підйому конкурентоспроможності українських суб'єктів господарювання, товарів, робіт, послуг, що ними виробляються і надаються.

В умовах переходу до ринкової економіки та у зв'язку зі створенням принципово нової економічної і соціальної інфраструктури перед органами регіонального управління і самоврядування постає низка нових завдань: зміни форм власності господарств – суб'єктів, зміни форм правління господарських структур.

На жаль, трансформаційні процеси у сфері регіональної політики ще не завершені: відсутнє загально визнане соціально-економічне районування, не вирішене питання розподілу господарської компетенції та відповідальності між центром та регіонами тощо [3].

Як наслідок, має місце надмірне втручання держави в оперативну діяльність місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, окремих підприємств. Така політика не відповідає потребам не тільки регіонів, але й загальнодержавним інтересам.

На місцевому рівні трансформація управління регіональним розвитком пов'язана насамперед з місцевим самоврядуванням, яке, безумовно, є формою

демократичного управління господарством регіону та вирішенням питань комплексного економічного і соціального розвитку. До здобуття Україною незалежності фактичне місце самоврядування було відсутнє [3].

Але сьогодні є можливість впроваджувати нові методи управління на місцевому рівні. Звичайно, розв'язання такого завдання вимагає нових досліджень, апробації практикою, запозичення досвіду розвинених демократичних суспільств. Тільки тоді стануть можливими серйозні успіхи у місцевому самоврядуванні. Перехідний період свідчить, що Україна впевнено наближається до європейського типу самоврядування, який не чужий національним традиціям і в Україні буде дотримуватися головний принцип самоврядування, який передбачає самостійність і відповідальність місцевих Рад та їх виконавчих органів у вирішенні життєво важливих проблем економічного і соціального розвитку регіону[2].

На превеликий жаль, управління регіоном на всіх рівнях є автономно розрізненим: між окремими рівнями відсутній належний взаємозв'язок і взаємоузгодженість.

Підсумовуючи проведені дослідження економічного розвитку регіонів України, можна зробити певні висновки і рекомендації:

1. до цього часу ще не створено єдиної ієрархічної структури управління національно-господарським комплексом держави, яка б здатна була працювати в ринкових умовах господарювання;
2. в умовах переходу до ринку не властиві функції адміністративних органів на всіх рівнях повинні бути передані недержавним структурам управління економікою, які мають працювати безпосередньо з виробником товарної продукції і утримуватись на повному госпрозрахунку;
3. реформування структури управління національною економікою повинно йти знизу, і має бути створена система функціонування територіально й організаційного управління, яка б ґрунтувалась на основі демократизації виробництва і вільних ринкових відносин;
4. враховуючи специфіку областей, їх особливості і неможливість в державних нормативно-правових актах врахувати всі аспекти того чи іншого регіону, доцільно державою надати право такі нормативно-правові документи розробляти на рівні області. Вони не повинні суперечити державним нормативно-правовим законам і діяти тільки на території області, яка прийняла цей нормативно-правовий акт [2].

Література:

1. Борманн Д., Воротина Л., Федерманн Р. Менеджмент. Предпринимательская деятельность в рыночной экономике. – Гамбург, 2002. – 906 с.
2. <http://fppg.org.ua> – Структурная оценка геоэкономического потенциала регионов Украины: методические подходы.
3. Пила В., Абрамов В. Деякі підсумки і перспективи розвитку регіонів України// Економіка України. – 1999. – № 1. – С. 40–47.